

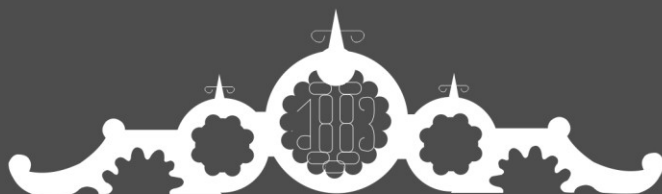
Una mare mai deixarà de creure
Una llegenda que sempre serà veritat!

Marieta la del Palomar

www.pontdeferro.es

Joaquín Salleras Clarió

Pont de Ferro

2020

MARIETA, LA DEL PALOMAR

Un dia 22 de juny, Marieta la del Palomar, veïna de Fraga, va veure com als seus dos fillets van caure del pont, prop del marge de la dreta del riu. Aquest dia, les aigües no eren profundes. Prompte va veure com eren arrossegats per les aigües, despuntant lo cap per sobre de l'aigua. Marieta va creure que los podria trobar aigües a baix, així que va començar a recórrer la marge dreta, sempre lo més a prop possible de l'aigua.

Marieta no sentia l'esgotament, així que va continuar també per la nit donant veus al llarg de la vorera del riu. Esperava trobar-los amb vida, o al menos, trobar-los.

Van passar dos dies; i Marieta encara seguia recorrent lo riu per entre les males herbes. Avançava pels bancals, conilleres, o entre abundants matolls propers a les aigües. Als carrers de Fraga, la gent no parlava d'altra cosa: dels fills de Marieta la del Palomar.

Marieta no va tornar a casa en aquells dos dies. El cas era ben dramàtic. Tots conjeturaven que la mare seguia recorrent la riba del riu per Torrent, per Miquerensa, i per Faió. A lo millor no era veritat, però la gent ho die.

En qualsevol cas, va començar a circular una estranya història, relacionada amb la Font del Codonyer del camí de Torrent: a la maitinada del dia de Sant Joan, un xiquet que tornava a Fraga des de la seva horta va veure una dona amb els cabells despentinats pel davant de la cara. Estae sobre una gran pedra, al costat de la font. Pareixia quee plorava.

Lo xiquet es va arrimar cap a ella atemorit; i quan va estar al seu costat, li preguntar:

-Per què plores?

Era Marieta la del Palomar, qui, girant lo cap lentament li va dir:

-“Només un acte heroic permetirà trobar als meus fillets”.

En arribar a casa, lo xiquet va explicar a sa mare la trobada i l'escena viscuda. Immediatament, la mare va comentar la notícia explicada pel seu fill a les seues veïnes, per si sabien de què parlava lo noi.

Aquella mateixa maitinada de Sant Joan, o sigue, lo de 24 de juny, Marieta continuava sentadeta sobre una gran pedra al costat de la Font del Codonyer. Per la seua vora va passar un pagés –Josepet lo de Monxico- acompanyat d'un ruquet. Avançava des de Fraga cap a la seua horta de Cantallops. Es va aturar al seu costat. En un primer moment, no la va reconèixer. Així que, com un gest de cordialitat, Josepet va preguntar si li passava alguna cosa. Però d'avant de la

inexpressió de Marieta, i al comentari trist de: “Estic buscant als meus fills”, Josepet va tornar a preguntar:

-“Ets Marieta, la del Palomar, no?”

La dama seguia amb el cabells per davant de la cara en actitud inexpressiva.

-“On estan los teus fills?”, preguntar Josepet.

-“Et puc ajudar en alguna cosa?”, va insistir Josepet.

Marieta va aixecar una miqueteta lo cap i va respondre en grand sentiment:

-“Només un acte heroic permetirà trobar als meus fillets”.

Sense entendre bé eixes paraules, Josepet va seguir el seu camí, pensatiu.

Al poc, en aquell mateix maití de Sant Joan, avançaven cap a la font, com era costum i tradició, un grup de dones fragatines. Anaven a llavàs les mans i cara a les aigües de la Font. Entre d'altres, Salvadoreta la del Marguel, Magina la del Ferrer, i Tomasa la de la Miralsot. Totes elles van escoltar a l'arribar a la Font lo missatge de Marieta: “Només un acte heroic permetirà trobar als meus fillets”.

Tomasa la de Miralsot, la més decidida, va tornar sobre els seus passos cap a Fraga.

Era dia de mercat a la plaça de Sant Pere, i allí va escampar la notícia d'haver vist a Marieta la del Palomar, i repetir lo seu missatge. El missatge donava a entendre que tornaria a veure als seus fills. Però, a quin acte heroic s'estava referint?

Una veu va ressaltar sobre les altres entre la multitud de la plaça. Era una veu anònima, que repetia que aquella mare necessitava l'ajuda de tots. Immediatament, es van organitzar dos grups de voluntàries que van possas en marxa per recórrer les ribes del Cinca. Lo seu propòsit era caminar per les dos marges, hasda arribar a l'Ebre, a Miquerensa, si fes falta. Es van apuntar tantes dones a cada grup, que pareixia que es mobilitzava Fraga sencera. Voluntarioses, aquelles dos comitives desfiladen aixerides; com mai no s'havia vist mai.

A mig maití del dia de Sant Joan, una avanzadilla del primer grup de dones que recorria l'horta Nova de Massalcoreig, en la ribera esquerra del riu Cinca, va entrar en un mes aparentment abandonat. La caseta estava envoltada de tota classe d'herbes aromàtiques o medicinals: romaní, aloe vora, espígol, hervabona, camamilla, espígol, alfàbrega, artemisa, mejorana, orenga, sàlvia, farigola, melisa, julivert, tomàquets, cardamomo, ceba, menta, alls, i fins a dents de lleó.

Tras una porta entornada del mas, apareixie lo cap d'una dona molt grand. Preguntada sobre la qüestió va respondre que tenia al seu cuidado dos xiquets que van aparèixer semiofegats al costat de la seua horta. Los nois, recollits per la gentil senyora, amb prou feines sense forces, i encara que presentaven fred i febre, va cuidar als dos xiquets. Los mantenia vius gràcies a herbes bullides. Com estava sola, els protegia a l'espera que milloressen, o que passés algú per demanar ajuda. La gentil cuidadora es va preocupar tant de recuperar als xiquets que no va poder pensar en l'angoixa que estava sentint Marieta la del Palomar. L'alegria de les dones de Fraga que escoltaen tot això no podia ser més explícita. S'abraçaven satisfetes de la seua solidaritat. Ara entenien lo missatge de Marieta: només la resposta d'un poble unit podia donar solucions a situacions extremes. Les dones de Fraga havien protagonitzat un acte heroic lo mateix dia de Sant Joan.

De nou, les dones com a protagonistes, van pensar a immortalitzar aquella jornada recordant periòdicament les belles històries que havien tingut lloc en les jornades de Sant Joan, sol·licitant de les autoritats que replantaran al costat de la deu del Camí de la Font, tota classe de plantes medicinals. Fins i tot de van comprometre a sol·licitar que el lloc de la font es transformés en un jardí amb diverses escultures que perpetuessin les belles històries ocorregudes en Fraga on les dones eren les protagonistes.

Joaquín Salleras Clarió